RUSKI INWALID

No 73.

CZWARTEK. 27 Marca. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść.] Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Francyia. Angliia. Włochy. Turcyia. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Sztutgardu, 9 Marca.

Dnia wczorayszego odprawiły się exekwie po zmarłey Królowey naszey w kościele Katolickim, a dzisiay w Greckim. Też smutne obrzędy odbędą się iutro w zamkowym i wszystkich innych wyznania Protestanskiego. Professor *Schwabe* wydał z tego powodu w skutek zalecenia Królewskiego, krótkie opisanie życia nayukochańszey Królowey naszey. Publiczność tuteysza przyięła ie z nayżywszem rozczuleniem.

W tych dniach przybył Cesarsko Rossyyski Jenerał Maior *Włodek* i zatrzymał się w zamku. Ze strony Xiążęcia Oldenburgskiego oczekuią także nadiechania Pana *Berg*, dla należytych rozrządzeń względem spadku.

Miasto Tubingen i uniwersytet tameczny były niedawno teatrem sceny, która mogłaby wydać aż nadto smutne skutki. Kilku Studentów przeieżdżało we wsi Lusnau o półgodziny drogi od Tubingen most w tę samą chwilę, kiedy po tymże moście przepędzano stado owiec. Niecierpliwi uczniowie wymagali koniecznie, aby pastuch pędził iak nayspieszniey swe stado; lecz ten nie kwapił się bynaymniey z wykonaniem tego rozkazu.

Wszczął się natychmiast hałas i zakończonym został przez krwawą bitwę. Przy czem kilku chłopów wzięło stronę pastucha. Liczba tych ostatnich tak nagle wzrastała, iż uczniowie przymuszeni zostali co nayrychley powracać do Tubingen i wziąść na posiłek towarzyszów swoich. Wkrótce ruszyła z miasta *przednia straż* złożona z 40 uczniów; lecz odpartą została przez chłopów, którzy tym czasem uderzyli *trwogę*. Wskutek czego tak ze wsi Lusnau iak i z innych bliższych przybywały co raz nowe posiłki chłopów zbroynych widłami motykami i t. p. Wtenczas dopiero i w samym Tubingen uderzono *trwagę* i większa połowa mieszkańców wyszła na ratunek uczniów. Gotowano się do tak zawziętey bitwy, iż ku wieczorowi liczba rycerzy z obustron dochodziła do 3000. Mała rzeczka przedzielała te dwa woyska. Między forpostami iuż się rospoczynała potyczka i przy wzaiemney zapamiętałości,

trzeba się było spodziewać strasznego krwi rozlewu; lecz przez połączoną usilność professorów, i mieyskiey zwierzchności uspokojono iedną i drugą stronę, i oba woyska za nadeyściem nocy spokoynie każde w swoią udało się stronę. Wyznaczono teraz umyślką kommissyią dla należytego tey sprawy wyśledzenia. Zresztą pogłoska iakoby przy tem zdarzeniu kilka osób utraciło życie, iest fałszywą; lecz i cały ten wypadek niemiał żadnych stosunków politycznych.

z Tyrolu, 6 Marca.

W pismach peryodycznych Weneckich opowiada się między innem następuiące zdarzenie: »W pewney wsi w okolicach Wenecyi schwytano iednego wieczora ośmiu zbóyców. A gdy za nadeysciem pory nocney niemożna ich było przesłać do miasta, zamknięto zatem tę zdobycz w więzieniu oddawna tam będącem. Lecz ponieważ loch ten niebył dosyć przestronnym do pomieszczenia ich wszystkich; Herszta bandy, który dał się wznaki przez swoie zbrodnie i niezliczone zabóystwa zamknięto do starey wieży, która od niepamiętnych czasów stała niemieszkalną. Koło północy straż będąca przy wieży, doniosła woytowi wsi, że dały się słyszeć w wieży nayprzód straszne wrzaski a potem okropne ięczeaia. Woyt odpowiedział że to iest rzecz małey wagi i nazaiutrz można się będzie o wszystkiem przekonać. Lecz iaki przestrach i podziwienie było wszystkich, kiedy nazaiutrz rano otworzono drzwi pomienioney wieży. Zamknięty tam herszt zbóyców w kawałki był rozszarpany i ciało zupełnie prawie ogryzione! Chcąc dóyść przyczyny tak straszney i nadzwyczayney śmierci, położono tamże kilka kawałów mięsa napoionego nayiadowitszą trucizną i przez dwa dni znaleziono.—36 *gadzin* nieżywych. Ta okoliczność dała widzieć iak śmierć tego zbrodniarza była okropną.

Francyia.

z Paryża, 11 Marca.

Nowo-mianowani Parowie przedstawiali się Królowi i całey iego N. rodzinie, od którey przyięci byli nayłaskawiey.

Poseł północno Amerykański przy dworze tuteyszym P. *Galatin*, z przyczyny słabości zdrowia wkrótce ma wyiechać do oyczyzny swoiey i usunąć się zupełnie od wszelkich interessów.

W skutek rozkazu Królewskiego maią bydź zrobione popiersia z marmuru *Pascala, Bosueta, Cornela, Racina, Lafontena i Montesquieu.* i umiesczone w tych miastach gdzie się ci mężowie urodzili.

Na posiedzeniu wczorayszem izby deputowanych proiektował P. *Dupot* iako mówca kommissyi udzielney, napisać naysurowsze prawo przeciwko poiedynkom, i poruczyć tę sprawę Ministrowi Sprawiedliwości P. *Dessere* dla dalszego rozebrania.« Wiadomo, (są iego słowa) że Ludwik XV. w czasie swey kuronacyi zaprzysięgał uroczyście, iż żadnego nie okaże względu dla poiedynkuiących. Henryk IV wydał także srogie prawa w tym przedmiocie. Lecz na nieszczęście wszystko to zostało bez wykonania.«

Przełożenie Pana *Dupot* względem oddania tey sprawy na rozpatrzenie Ministrowi Sprawiedliwości, było przyiętem.

Posiedzenie Parów odbyte w dniu 6. b. m. ledwie się niestało sceną naystrasznieyszych niespokoyności. Pan *Lamoignon* wstąpił był na mównicę w celu oświadczenia protestacyi przeciwko postanowienia Królewskiego z dnia 5 Marca. Przekładał podanie adressu Królowi, gdzie Jzba powinnaby była okazać swóy smutek z powodu mianowania tak znaczney ilości nowych Parów, i prosić Jego Królewską Mość, aby niepokładaiąc w nich swey Monarszey ufności, więcey miał takowey w dawnych! Na te przełożenie odpowiedziały ze wszech stron okrzyki: »*Niech żyie Król!* i okazanie nieukontentowania z powodu takiey odezwy. Kanclerz zakończył to powszechne zamieszanie, zamykaiąc posiedzenie pierwiey, nim Pan *Lamoignon* zakończył swą mowę.

Margrabia *Fontan*, pod którego imieniem wyszedł niedawno zbior poezyi, uroczyście zapowiada w pismach peryodycznych, że nieiest *poetą*.

Pan *Laine* wyiechał z Paryża natychmiast po nastąpionem mianowaniu nowych Parów. Xiąże *Talleirand* wyieżdza na czas nieiaki do maiętności swoich.

Rospoczęcie processu w sprawie *Cotillon* i *Marinet*, obwinionych o pokuszenie się na życie Xiążęcia *Wellingtona*, ma nastąpić w dniu 5 Kwietnia. Powiadaią że liczba swiadków w tey sprawie dochodzi do 60 osob.

Donoszą z Ruan, że ieden z tamecznych publicznych officialistów wyiechał w dniu 8. b. m. do *Darnetal* z oswiadczeniem życzenia, wstąpienia na tak nazwaną wieżę Hen-

ryka IV. Bez wszelkiey przeszkody dokonał swego zamiaru; i wszedłszy na wierzchołek rzeczoney wieży, skoczył z niey i na mieyscu umarł!

Znaiomy *St. Jean d'Angely* który iak iuż wiadomo wskutek pozwolenia Królewskiego powrócił do Paryża, dnia wczorayszego umarł z podagry, która ponieiakiem czasie nienapastowania, powróciwszy z nowu, z taką gwałtownością dręczyła iego, iż prawie nieprzytom y umarł. Urodził się on w *St. Jean d'Angely* w roku 1769; Na zgromadzeniu powszechnem Stanów w roku 1789, był Deputowanym klassy sredniey; był wydawcą Kuryiera Wersalskiego; W pismach swoich często powstawał przeciwko *Mirabeau* który także nie zostawał długo w tey mierze iego dłużnikiem; on to był który pierwszy uczynił przełożenie wystawienia pomniku *Wolterowi*; Po ucieczce Ludwika XVI. stał się iednym z nayokrutnieyszych przeciwników dworu; Zatrudniał się przez czas nieiaki wydawaniem dziennik Paryzkiego; Dnia 22 Sierpnia 1793 roku schwytany był w Doue przez Jakobinów, którzy go mieli w podeyrzeniu; lecz wkrotce uwolnionym został; zaraz potem był mianowanym głównym dozorcą Szpitalów woyskowych, gdzie umiał zrobić znaczny maiątek; Następnie stał się gorliwym stronnikiem *Bonapartego*, któremu nawet towarzyszył do Malty; Za wstąpieniem tego ostatniego na tron mianowanym został radcą państwa i Ministrem; Dopuszczał się naypodleyszych podchlebstw; W mowie którą powiedział dnia 21 Września 1808 roku, utrzymywał, że *Napoleon* niczego tak nieoszczędza iak krwi poddanych swoich; W roku 1813 po kampanii Rossyyskiey proiektował w senacie nowy zaciąg 350,000 woyska; Powstawał nayzapamiętaley na Jenerała Pruskiego *Jorka*, iako sprawcę wszystkich nieszczęść *Napoleona*; w miesiącu Styczniu 1814 roku był mianowanym głównym dowodcą Gwardyi narodowey Paryzkiey, lecz ucieczką się ocalił i dał oczywiste dowody tchórzowstwa swoiego; Za powrótem *Bonaparte* w roku 1815 znowu zaiął swe mieysce w radzie państwa; Był potem w liczbie wygnanych, na mocy postanowienia Królewskiego z dnia 24 Lipca i odebrał rozkaz wyiechania z Paryża w przeciągu trzech dni; popłynął do Ameryki; powrócił ztamtąd chory i dnia wczorayszego umarł w Paryżu. Można powiedzieć, że dla tego tylko obaczył się z przyiaciołami swoiemi, aby się z nimi na wieki pożegnał, i dla tego powrócił do oyczyzny, aby spoczął na zawsze w ziemi rodzinney.

W iednym z ostatnich numerów *Monitera* iest pomiesczony między innem artykuł następuiący: »Po rozwiązaniu izb w roku 1817, ani ieden iescze srodek przedsięwzięty od rządu niebył tak ważnym i znaczącym, iak postanowienie powiększaiące liczbę członków izby Parów. Lecz zupełnie przeciwnieby tłomaczył ten czyn woli Królewskiey, okazałby oraz wielką nieprzenikliwość w sprawach Państwa, ktoby upatrywał w tem sam tylko skutek okoliczności i sposób ułatwienia zatrudnień iakie się dały widzieć w Izbie Parów. Istnieiąca w niey oppozycyia składa się iak wiadomo zupełnie z przeciwnych części, i przewaga iey niezawsze w iednostaynym stopniu okazuie się na każdem posiedzeniu. Jak n. p. z powodu Budżetu, ta oppozycyia nigdy się nieopiera nałożeniu podatków. Często się zdarza, że iaka kolwiek przypadkowa okoliczność staie się ostateczną przyczyną, do zadowolnienia powszechney potrzeby państwa, która oddawna iuż dała się była uczuć.

— Dnia 7 b. m. Król podpisał kontrakt ślubny Pana de *Rumigny*, pełnomocnego ministra tuteyszego przy dworze Szwedzkim, z Panną de *Trévise*, Córką Marszałka tegoż imienia.

— Uczniowie fakultetu medycyny w Montpellier, podali prożbę do izby deputowanych, w którey powstaią przeciwko aresztowaniu dziewięciu z swoich kolegów, utrzymywanych sekretnie, wskutek nieporządków zaszłych w widowiskach teatralnych.

Dziennik Montpellierski, donosi, że od nieiakiego czasu zupełna panuie spokoyność na widowiskach, i że ostrzeżenie aby niewpuszczono na nie studentów, od kilku iuż dni cofnionem zostało. »Młodzież ta, dodaie ten że dziennik, mocno się dziwi, co ma zapowod korrespondent *Minerwy* tyle zmyślać w obronie ich sprawy, kiedy ta należy iuż teraz do trybunałów.«

Anglia.

z Londynu, 12 Marca.

Znaiomy tuteyszy dom handlowy Barandon i komp: znalazł się przymuszonym podać się do bankróctwa. Powiadaią że długi iego wynoszą 700,000 f. s. Nagłe poniżenie cen na niektóre towary, których dom pomieniony

miał znaczne składy, było główną przyczyną upadku iego.

Towarzystwo zapomagaiące ubogich cudzoziemców, obchodziło w *tawernie* Londyńskiey w dniu 10 b. m. 12 letni iubileusz od nastania swoiego. Po wspaniałym obiedzie na który byli zaproszeni: Arcy Xiąże Austryiacki *Maxymilian*, wielu z ministrów zagranicznych, znacznieysi urzędnicy kraiowi i pierwsi z kupców tuteyszych, zebrano składkę na rzecz tego zaprowadzenia wynoszącą 800 funtów szterlingów. Xiąże *Wellington* był gospodarzem i prezesem festynu, a liczba gości przechodziła 400 osob. Za obiadem spełniano rozmaite toasty, a w tey liczbie i za zdrowie Nayiaśnieyszego Cesarza Wszech Rossyi; Króla Pruskiego i Wirtembergskiego, iako opiekunów towarzystwa Liczba cudzoziemców którzy od nastania tego dobroczynnego zaprowadzenia otrzymali wsparcie, dochodzi 10,000 osob.

Przy kopaniu gliny w Wenola w Hrabstwie Wallii znaleziono 75 monet Rzymskich Cesarzów: *Wespaziana Tytusa*, *Traiana* i innych.

W parlamencie w tych dniach nic ważnego nie zaszło. D. *Martin* ieden z głównych wspólników w domie handlowym: Emston i Martin czynił pytanie: »Czy ze strony mennicy przedsiąwzięte są należne środki, do opatrzenia banku w potrzebną ilość nowey srebrney monety?« *Sir Williams Paul Wellesley* iako głowny rządca mennicy odpowiedział, że bank odtąd co tydzien będzie miał sobie dostarczone 30,000 funtów szterlingów w monecie nowey i w przypadku gdyby się ta summa okazała bydź niedostateczną, natychmiast powiększoną zostanie.

Włochy.

z Milanu, 24 Lutego.

Sławny Professor mechaniki Pan *Locatelli*, w Pawii, czynił niedawno doświadczenie nowo wynalezionego przez siebie statku, który pływa po rzece w dół i w górę bez żaglów, wioseł i parowey machyny, a przytem nigdy zatonąć niemoże. Doświadczenie to czynione było na rzece *Tizino* w Pawii, zwabiło wielkie mnóstwo widzów i naypomyślniey poszło. Sam Hrabia *Strasoldi* prezes rządu obwodowego, umyślnie dla widzenia tey proby przyieżdzał z Milanu do Pawii Obeyrzał on ten statek ze wsząd i okazał wynalazcy podziwienie swoie w naypochlebnieyszych wyrazach. Szesciu ludzi znayduiących się na tey łodzi, poruszaią całą iey mechanikę i wszelkich zawrotów z naywiększą łatwością dokonywaią. Chociaż ten statek szczególnie iest przeznaczony do pływania po rzekach i kanałach, może atoli bydz użyty i do żeglugi morskiey.

Pan *Thorwaldsen* przedsiębierze podróż przez Wiedeń do Berlina i Koppenhagi. Za powrótem swoim uda się do Warszawy w celu obeyrzenia mieysca, gdzie ma bydz wzniesiony pomnik dla Xiążęcia Jozeffa *Poniatowskiego*, który w batalii pod Lipskiem utracił życie. Pan *Thorwaldsen* przyiął na siebie zrobienie modelu na ten pomnik.

Turcyia.

z Stambułu, 25 Lutego.

Porta która usiłuie zabespieczyć spokoyność publiczną, i oddalić ludzi złey konduity, tak dalece posuwa ostrożność swoią w tey mierze, że Kapitan Basza, w skutek iey rozkazu nietylko zabronił balów, iakie w czasie karnawału zwyczaynie miewaią mieysca w oberzach, lecz nadto zupełnie rozkazał pozamykać mieysca tych zgromadzeń.—Ten środek stanie się przyczyną większey iescze trudności dla cudzoziemców, ktorzy od czasu iak oberze w kwartale Francs zostały pozamykane, z trudnością mogli sobie znaleść mieszkanie; Lecz ponieważ te oberze są pod protekcyią poselstw zagranicznych, spodziewaią się, że wdanie się posłów Francuzkiego i Angielskiego, cokolwiek odmieni to przedsięwzięcie.

ROZMAITOŚCI.

— Izba wyższa Parlamentu Angielskiego w skutek przedstawienia Lorda Sidmouth wyznaczyła Komitet dla zrewidowania i obeyrzenia wszystkich więzień i domów poprawy. Przy czem roskazano także powziąść dokładną wiadomość o stanie zdrowia dzieci, używanych w rękodzielniach do przędzenia bawełny.

W Petersburgu
w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.